UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Pro natiuitate d[omi]ni Sermo. i.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

mur et in nobis habitat chr̃s. Per fidem em̃ dignificat̃ anima tripliciť. Primo dignitate diuine deſpõſationis: q2 p̱ fidem ſponſa chr̃i. Scđo dignitate diuine filiationis: q2 filia dei. Tertio dignitate diuine inhabitationis: q2 fit tẽplũ dei. De primo Oſee.ij. Sponſabo te mihi in fide. De ſcđo Gal'.iij. Filij dei eſtis p̱ fidem. De.iij. Eph.iij. Habitare p̱ fidẽ chr̃m in cordibꝫ veſtris. Omnia alia p̱ totũ ſicut i alterutro p̄cedentiũ aduentualiũ .ſer.xiij. Fiãt q̃ſtiões de myſterio icarnatiõis quẽadmodũ in ſcđo aduẽtuali: ille erũt dulciť inductiue ad hoc vicꝫ: induamur dñm ieſum chr̃m: hoc ergo oſtẽdit induitiõis neceſſitatẽ. ¶Terti⁹ ãt articul⁹ q̃ eſt pal'. inductiue ad p̄parationẽ ani. p̱ ſcđo aduentu declarat huius induitiõis vtilitatem. Patet ergo forma diuiſionis p̱ iſto p̄mo aduentuali. Si ṽo fiant q̃ſtiones vt in p̄mo aduentuali. Primus articulus erit inductiuus ad pcti expulſionẽ ſeu excuſſionem. Secũdus ad induitiõis affectionez. Tertius ad huius induitiõis acceleratõnem. Et formeť q̃ſtio p̱ ſcđo ſermõe ſub hac forma An poſſit hõ ex libero arbitrio exuere pctm̃ vt ſic ad chr̃i induitiõꝫ ſe diſponat et ſic ꝯformiter. dicas in alijs.

¶Pro natiuitate dñi Sermo.j.

Induimĩ dominũ ieſum chr̃m. Rho.xiij Verbũ caro factũ eſt ⁊ ha. in nobis Joã.j. Qm̃ ẽ verbũ carnẽ ei induit iõ deuotiſſimo corde debem⁹ ipſum induere. In illis ãt verbis triplex dñi notatur natiuitas: Eternalis: tp̱alis: ſpiritalis. Prima cũ dr̃: verbũ: qđ idẽ eſt q̃ intellectualiter natũ ſiue genitũ. Tp̱alis: cũ caro dr̃ factũ eſt. ⁊ Spiritalis cũ dr̃: et habitauit in nobis. De duabꝫ p̄mis Aug⁹. ſ. lx. de natitate dñi. Natus eſt chr̃s deus a patre: hõ de matre de p̄ris imortalitate: d̃ matris ṽginitate: de patre ſine matre: de matre ſine patre: de patre ſine tp̱e: de matre ſine ſemine: de patre p̄ncipiuꝫ vite: de mr̃e finis mortꝫ: de p̄re ordinãs oẽm diẽ: de mr̃e ꝯſectãs iſtã diẽ: De tertia aũt natiuitate loquiť ipe dñs Mat.xij. Quicũꝗ fecerit voluntatẽ pa. me. q̃ in ce. eſt ipe me⁹ frat' ⁊ ſor. ⁊ mr̃ eſt. Mater incꝗ q2 cõcipiť ⁊ naſciť ſp̄ũaliter ipe chr̃s in corde illius. Vñ Aug.ſer.xxiiij. de nati. dñi. Exultate virgines chr̃i ꝯſors vr̃a eſt mr̃ xp̄i: chr̃m parere nõ potuiſtis: ſed ꝓpter chr̃m parere noluiſtis vex tñ ſi verbũ ei⁹ meminiſtis ſicut meminiſtis debetꝫ: eſtis etiã matres ei⁹: q2 volũtatẽ facitis p̄ris ei⁹. Ipe em̃ dicit: Quicũꝗ fece. vo. pa. me. q̃ in cel' eſt ipe me⁹ frater et ſoror ⁊ mater eſt.

¶Induimini ⁊c. Tres p̄ncipales articuli. In p̄mo videbiť q̃ſtionis theologicalis reſolutio veritatis declaratiua. In ſecundo thematis ſpecial' applicatio dñice natiuitatis cõmendatiua. In tertio ſubiũgetur quedã parabolica exhortatio noſtre volũtatis excitatiua.

PRo p̄mo An chr̃o ſit attribuẽda tẽporalis natiuitas. Ꝙ nõ: Natiuitaſ em̃ ꝯuenit pſone. Vñ Aug⁹. de fide ad Petrũ. Natiuitas hypoſtaſis eſt nõ nature: ſed i chr̃o vñ eſt vna pſona q̃ eſt eterna: igiť. Cõtra. Damaſ. dicit lib.iij. Cõfitemur chr̃i duas natiuitates: vna q̃ ẽ ex patre eternã: et vnã que eſt in vltimis tẽporibꝫ ꝓpter nos. Rñdet Tho. q.xxxv. ar. ij. Natura ꝯpať ad natiuitatẽ ſicut terminus ad motũ. Mot⁹ aũt diuerſificať ſm diuerſitatẽ termioꝝ. vt pꝫ p̱ p̄hm. v. phy. In chr̃o aũt eſt duplex natura: quaꝝ vnã accepit eternaliter a p̄re: aliã accepit tp̱aliter a mr̃e: iõ neceſſe eſt attribuere chr̃o duas natitates: vnã etnã: aliã tp̱alẽ. hec Tho. ¶Pro fundamẽto. Certũ eſt q̃ đo in ſe nihil tp̱aliter cõuenit. Quia vt dicit p̄hs. viij. phy. Oportꝫ primũ motorẽ eẽ omnino imobilẽ tã p̱ ſe ꝗ p̱ accidẽs. Tp̄s aũt ſm eũdem .iiij. phyſ. eſt numer⁹ motus. ſed bene deo aliq̃d tp̱ale ꝯuenit rõne humanitatꝫ aſſumpte: de quo dici poteſt illud Alani in anticlid. Hic eleuata ſilent langueſcunt ſemina rerũ: ſidus hebet: natura iacet. Cum ergo queritur: An chriſto ⁊c. Dic reſpõſiõꝫ. Poſt quã dicas Mirãda plurimũ vtraꝗ natiuitas: ſcꝫ eterna ⁊ temporalis: ſed multũ in nobis eſt deſideranda tertia que eſt ſpiritualis. Et ita natiuitas nob̃ repſentat etnã in hac ſacra ſolẽnitate. Eternalẽ vicꝫ in miſſa q̃ cantať i nocte: q2 illa eſt hũano intellectui icõp̄hẽ

ſibilis vnde in introitu miſſe cuius canta
tur illud Pſal. Dn̄s dicit ad me filiꝰ meꝰ
es tu ego hodie genui te. Ubi notandū
ſm̄ Alexanď. de ales. ꝙ notanť dicit ho/
die genui te: nō olim genui te q̄ ſic vide/
retur preteriiſſe Conuenienter aūt ait ego
hodie genui te vt ꝑ hodie exp̄meret gn̄a/
tionē nō p̄teriiſſe: ꝛ per genui nō recenter
inchoaſſe. vn̄ ibi exprimitur neceſſitas ꝛ eter
nitas huius natiuitatꝫ ſiue gn̄atōis. Spi
rituale aūt natiuitatem rep̄ntat eccl'ia in
miſſa q̄ dr̄ in aurora. Qꝛ ſpūalis natura
q̄ eſt ꝑ lucē grē expellit tenebras mētis et
eſt initiū ꝑueniendi ad clarā viſionē diui/
ne glie vn̄ in introitu illiꝰ miſſe cantatur
Lux fulgebit hodie ſuꝑ nos. Un̄ dr̄ Pro
uerbioꝝ. iiij. Iuſtoꝝ ſemita. q. lux ſplēdēs
ꝓcedit ꝛ creſcit vſq; in perfectā diē Tē/
poꝛalē aūt natiuitatē rep̄ntat eccleſia in
miſſa q̄ cātať in die in cuiꝰ intruoitu cā/
tať Puer natꝰ eſt nobis ꝛ filiꝰ datꝰ eſt no
bis. Eſa. ix. In qualibet eīm̄ iſtarū miſſa/
rū fit aliqua mētio de qualibꝫ illarū nati
uitatū. O q̄nta eſt p̄ns ſolēnitas in qua
tam ſctā ꝛ tam ſublimia myſteria repre/
ſentanť. Sꝫ attendite quid nobis prode
rit eterna chr̄i natiuitas ac etiā tēpoꝛalis
ſine ſpūali. Certe nihil niſi dūtaxat ad cō
fuſiōis aggrauationē qm̄ huiuſmodi oīa
myſteria cedent malis in augmentū pe/
narū queadmodū bonis erunt in augmen
tum gloꝛie. Audite o peccatores miſeri q̄
potius in coꝛdibus veſtris diabolū oꝛiri
facitis q̄ꝫ chr̄m O ſuꝑbi: lubrici peccatis
ceteriſq; dediti notate bn̄ ꝙ nūq̄ꝫ cōcipiť
chꝛiſtꝰ ſpūaliter niſi i coꝛde puro ꝛ ſctis
deſiderijs pleno ſcientia Io. j. Chr̄s coꝛ
poꝛaliter cōceptꝰ eſt in virgine ꝛ in naza/
reth. Spūaliť nazareth interp̄tať flos ꝛ
ſignat bonū deſideriū qd̄ eſt q̄ſi flos ex q̄
ꝓcedit fructꝰ boni opis. Uirgis āt puri/
tate coꝛdis ſigt̄ puritatē: in q̄ ſpūaliter cō
cipiť chr̄s. vn̄ haimo ſuꝑ Io. Dn̄m ſuſce
pturus in habitaculū coꝛdis: emunda pri
us cōſcientiā tuā ab opibꝰ moꝛtuis.

P Ro ſecundo. Circa preſentem dn̄ice
natiuitatis ſolēnitatē notande ſunt
tres rationes inductiue ad hoc ꝙ chꝛiſtū
induamur ꝛ accipiamus armaturam eiꝰ
que quidē cōtēplationes notantur in ver/
bis. Uerbū caro factum eſt ꝛ habitauit
in nobis. ꝛ ſimiliter tres nati. tales de qui
bus locuti ſumus. ¶ Prima verbum.
¶ Secūda caro factum eſt. ¶ Tertia et
habitauit in nobis. ¶ Prima eſt veneran
de ſublimitatis. ¶ Scd̄a eſt admirande
humilitatis. ¶ Tertia eſt ſperande vtili
tatis. ¶ Prima igitur cōtemplatio cui va
candū eſt in hac ſacra ſolēnitate eſt Cōtē
platio venerande ſublimitatis q̄ꝫ ſubli
mis ꝛ q̄ꝫ veneranda ſit hec dn̄i natiuitas
temporalis ſpecialiter cui dedicať p̄ns fe
ſtiuitas. Eſt aūt contemplanda eius ſub
limitas ex parte triū. ¶ Primo ex parte
matris parturientis. ¶ Secūdo ex parte
modi conuenientis. ¶ Tertio ex parte
ipſius pueri naſcētis. ¶ Primo ꝛc. Quia
virgo ſanctiſſima in partu ꝛ poſt partum:
iō ſibi cantat eccleſia Poſt partum virgo
inuiolata permanſiſti. Un̄ ſic ꝓphetatuꝫ
fuit Eſa. vij. Ecce virgo cōcipiet ꝛ pariet
filiū. Quod ꝛ figuratū erat per virgam
aaron que ſine omni humano ſtudio ꝛ ſi/
ne humoꝛe floꝛuit ꝛ fructū fecit. Ut ha/
betur Numeri. xvij. De hoc augꝰ. ſuper
Ioā. ſer. lxxxix. Omnia quidē ceteroꝛū mi
raculoꝝ ſuperat ꝙ chꝛiſtꝰ natus eſt de vir
gine: matriſq; integritatem ſolus potuit
nec conceptus violare nec natus. Huius
autē virginitatis teſtis certiſſimꝰ fuit ipe
ſcūs ioſeph q̄ de tāto myſterio ꝑ angelū ē
inſtructꝰ dicentē ſcꝫ Matth. j. Ioſeph
fili dauid noli timere accipere mariā con
iugē tuā. Non quidē ad carnalē copulaꝫ:
ſed quo ad habitudinē et miniſtrationē
deuotā. Quod eīm in ea natū eſt de ſpiri/
tu ſctō eſt. Pariet enim filiū ꝛc. ſicut ſtella
lucē ꝛ ſicut virga floꝛem. Inſuper huius
virginitatis magnū teſtimoniū ꝛ euidēs
extitit miraculū quod narrat Innocētiꝰ
papa. iij. Rome eīm duodecim annis fuit
pax. Ea ꝓpter romani tēplū pacis pulcer/
rimū conſtruxerunt. Et ibi ſtatuā romuli
poſuerunt conſulentes autē apolinem q̄n
tum duraret: acceperunt reſponſum q̄uſ/
q; virgo pareret. Quod audientes dixe/
runt ergo in eternum durabit. Impoſſibi
le eīm credebant virginē parere. Un̄ ꝓ foꝛ
ribꝰ tēpli titulū hūc ſcripſerunt. Templū
pacis in eternū. In ipſa autē nocte natiui
tatꝫ dn̄i funditus coꝛruit: ꝛ ibi modo eſt
edificata eccleſia ſctē marie noue. ¶ Sc-

cundo apparet ſublimitas huius natiui-
tatis ex parte modi cōuenientis. Quia ſi-
ne dolore ⁊ cū leticia virgo peperit. Au-
guſtinꝰ ſermone de natiuitate alloquens
virginem nec in cōceptiōe inuenta es ſine
pudore nec in partu inuenta es cū dolore.
Nec mirū ſicut dicit Thomas in tertia
parte queſtiōe. xxxv. Dolor parientis cau-
ſatur ex apertiōe meatuū p quos proles
egreditur Chr̄s autem egreſſus eſt clau
ſo virginis vtero: ⁊ ſic nulla fuit ibi aper-
tura ideo nullus dolor: ſed maxima iocū
ditas: ⁊ mentis ſuauitas. Credendū eſt
eīn ꝙ appropinquante hora partus ſenſit
virgo puriſſima tantam mentis leticiam
quantā antea nō ſenſerat: ⁊ omēs ſenſus
eius corporales ⁊ ſpirituales quadā ine-
narrabili ſuauitate replebantur: eleua-
ta ſuper humanas vires in abyſſum diui
ne cōtemplationis cū imenſo dulcore pe-
perit filiū ſuū: quē vt vidit natuz mox ad
orauit vt deū. O virginis indicibile gau
dium: cū corporeis oculis vidit ſe ſine cor
ruptione ſine dolore peperiſſe quem ſan-
cti patres tam ardentibus deſiderijs de
ſiderauerāt videre. ¶ Tertio apparet eui
denter ſublimitas huiuſmodi ex pte pue-
ri naſcentis Cōtemplandū eſt enim deuo
te quis qualis ⁊ q̄ntus eſt qui pro nobis
naſci voluit quia videlicet ipe deꝰ noſter
dn̄s maieſtatis ⁊ rex eterne glorie. Orige
nes O magne admiratōis gratia o inenar
rabilis ſuauitas o ineffabile magnū q̄ ſa-
cramentū. Et Augꝰ. in ſermo. Ille q̄ na
tus eſt verus deus ex deo: idem natus
eſt ex homine verus homo. Scd̄a nati-
uitas ineffabilis Leo papa in ſermo. Ex
cedit quidē dilectiſſimi multūq̄ ſupemi-
net humani eloquij facultatē diuini operis
magnitudo ⁊ inde oritur difficultas fan-
di vnde adeſt ratio nō tacendi. Quia in ie
ſu chr̄o filio dei nō ſolū ad diuinā eſſentiā
ſed etiam ad humanā ſpectat naturā qd̄
dictū eſt per ꝓphetam. Generationē eius
quis enarrabit. vtrā q̄ .ſ. naturam in vnā
cōueniſſe perſonā vbi fides credat homo
non explicat: ⁊ ideo nūq̄ deficit materia
laudis qr nunq̄ ſufficit copia laudatoris
hec ille. Diſcamus ergo magis ac magis
pro viribꝰ de tanto myſterio laudare deū
qui tam benigne carnem noſtrā ſue maie
ſtati vniuit O felix ⁊ fructuoſa nobꝫ vnitas
per quam noſtra ſalus peracta eſt: ⁊ tota
diaboli violentia cōfuſa. Exemplū in li-
bro de vita chriſti narrat cartuſien̄. dia-
bolū aliquādo dixiſſe cuidā ſctō homini
quoddā eſſe verbuz euāgelij valde treme
bundū. Quo interrogante quod eſſet illō
verbū noluit dicere. Vir aūt ille cū pdu-
ceret in mediū plures auctoritates diabo
lus reſpōdit ad ſingula nō eſſe illud Tan
dem interrogatꝰ an eſſet illud verbum.
Verbū caro factū ē: nō rn̄dit ſz cū clamo-
re diſparuit. hoc ergo myſterio maxime
vincitur diabolus. j. Corinth. xv. Deo
gratias qui dedit nobis victoriā per ieſuz
chr̄m dn̄m nr̄m.

PRo tertio. Audiſtis ⁊c. Penſate er-
go q̄ reuerēter colere debetis dictā
natiuitatē. nec ad hoc ſufficit habere pul
cra indumēta. venire ad eccleſiā. clamare
noel niſi ſit pura cōſciētia q̄ chriſtū indue
rit. Audite quod iura dicunt. Qui alle-
gat cōtraria nō debet audiri E. de lib. cā.
L. Cum p̄cū. Et de appellatiōe. Sollici-
tationē ⁊. xx. di. geſta Attēdite ſiquis p-
gens obuiā regi indutus veſtibus p̄cioſis
clamet: bene venerit ⁊ viuat rex. Et tamē
dicat ei nolo tibi obedire aut ſeruire: ſed
magis aduerſario tuo. An ſit audiendus
Certe nō quia ꝯtraria allegat. An talis
occurſus talis reuerē tia regi placeat: cer
te nō imo diſpliceret. Expone ⁊c. Et nota
quicquid extra feceris an dixeris: tn̄ cor
loquitr̄ deo. Vide ergo ne cor peccato ad
herens: ori diuinas laudes pferenti cōtra
dicat. Nam vt habetr̄. j. Regū. xvj. Deus
intuetur cor.

¶ De eadē natiuitate dn̄i. Ser. ij.

INduimini
⁊c. Multifariā multiſq̄
modis olim loquens deꝰ
patribus in ꝓphetis nouiſſime di. i. locutꝰ
eſt nobis in filio quē cōſtituit heredē vni
uerſoꝝ p quē fecit ⁊ ſecula Heb. j. Verba
hec nos ſatis hortanr̄ induere dn̄m ieſuz
chriſtū. Vbi ſunt tria cōſideranda Pro
phetice denunciationis veritas Multi-
fariā ⁊c. Euangelice purificatiōis ſecuri